Estd. 1962
'A++' Accredited by NAAC (2021) With CGPA 3.52

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

परिपत्रक

४५ /२०२६

विषय : विद्यापीठ परिसरात एकल वापराच्या प्लास्टिक (Single Use Plastic) वस्तूंचा वापर बंद करण्याबाबत.

संदर्भ : 1. महाराष्ट्र शासन, पर्यावरण विभागाची *Maharashtra Plastic and Thermocol Products (Manufacture, Usage, Sale, Transport, Handling and Storage) Notification,* २०१८ व त्यातील वेळोवेळी करण्यात आलेल्या सुधारणा.

2. केंद्र शासन, पर्यावरण, वन व हवामान बदल मंत्रालयाची *Plastic Waste Management (Amendment) Rules,* २०२१, अधिसूचना क्र. G.S.R. ५७१(E), दि. १२.०८.२०२१.

3. महाराष्ट्र शासनाची Single Use Plastic बाबतची अधिसूचना दि. १५.०७.२०२२ व त्यानुषंगिक शुद्धीपत्रक.

केंद्र शासन व महाराष्ट्र शासनाने प्लास्टिक कचऱ्यामुळे होणारे पर्यावरणीय प्रदूषण कमी करण्याच्या उद्देशाने प्लास्टिक व थर्मोकोलच्या विविध वस्तूंच्या उत्पादन, वापर, साठवणूक, वितरण व विक्रीवर निर्बंध लागू केले आहेत. केंद्र शासनाच्या Plastic Waste Management (Amendment) Rules, २०२१ नुसार विशिष्ट **Single Use Plastic वस्तूंच्या उत्पादन, आयात, साठवणूक, वितरण, विक्री व वापरास दि. ०१ जुलै २०२२ पासून बंदी** लागू आहे.

त्या अनुषंगाने **शिवाजी विद्यापीठ परिसर प्लास्टिकमुक्त, स्वच्छ व पर्यावरणपूरक ठेवण्यासाठी** विद्यापीठातील सर्व विभाग/अधिविभाग, कार्यालये, मेस, उपाहारगृहे/स्नॅक्स स्पॉट, खाद्य केंद्रे/ स्टॉल्स, कार्यक्रम आयोजक, कंत्राटदार, सेवा पुरवठादार, कंझुमर्स स्टोअर्स, विद्यार्थी, शिक्षक व अधिकारी, सेवक यांनी खालील सूचनांचे पालन करावे.

१. प्रतिबंधित Single Use Plastic वस्तू

खालील वस्तूंचा वापर, विक्री, साठवणूक किंवा वितरण करू नये :-

- प्लास्टिकच्या काड्या असलेले **Ear Buds**;
- फुगे, कँडी व आईस्क्रीमसाठी वापरल्या जाणाऱ्या प्लास्टिकच्या काड्या;
- प्लास्टिकचे झेंडे;
- सजावटीसाठी वापरण्यात येणारे **पॉलिस्टायरीन/थर्मोकोल**;
- प्लास्टिकच्या **प्लेट्स, कप, ग्लास, चमचे, काटे, सु-या, ट्रे, स्ट्रॉ** इत्यादी;
- प्लास्टिकचे **Stirrers**;
- मिठाईचे बॉक्स, निमंत्रणपत्रिका इत्यादीभोवती वापरल्या जाणाऱ्या प्रतिबंधित प्लास्टिक पॅकिंग/रॅपिंग फिल्म्स;
- **१०० मायक्रॉनपेक्षा कमी जाडीचे प्लास्टिक/PVC बॅनर्स**;
- शासनाने वेळोवेळी प्रतिबंधित केलेल्या इतर Single Use Plastic वस्तू.

२. प्लास्टिक पिशव्यांबाबत

केंद्र शासनाच्या नियमांनुसार **१२० मायक्रॉनपेक्षा कमी जाडीच्या प्लास्टिक कॅरी बॅगचे उत्पादन, आयात, साठवणूक, वितरण, विक्री व वापर प्रतिबंधित आहे.** तसेच ६० GSM पेक्षा कमी वजनाच्या Non-woven plastic carry bags बाबतही निर्बंध आहेत.

महाराष्ट्र शासनाच्या स्वतंत्र प्लास्टिक अधिसूचना व सुधारणा विद्यापीठ परिसरास लागू असल्याने **महाराष्ट्रातील अधिक कडक/लागू तरतुदींचेही पालन करणे बंधनकारक राहील.** महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या संकेतस्थळावर २०१८ अधिसूचना व त्यानंतरच्या सुधारणा तसेच २०२२ ची SUP अधिसूचना उपलब्ध आहे.

२...

३. उपाहारगृह/स्नॅक्स स्पॉट, अतिथीगृह व मेसमध्ये विशेषतः

विद्यापीठातील सर्व **उपाहारगृह/स्नॅक्स स्पॉट, अतिथीगृह, मेस, खाद्य केंद्रांमध्ये** प्रतिबंधित प्लास्टिक प्लेट, कप, ग्लास, चमचे, वाट्या, स्ट्रॉ, स्टिरर, कंटेनर व इतर प्रतिबंधित Single Use Plastic वस्तू वापरू नयेत. त्याऐवजी शक्यतो **स्टील, काच किंवा पुनर्वापर करता येणाऱ्या वस्तूंचा** वापर करावा.

४. विद्यापीठातील कार्यक्रमांमध्ये

बैठका, समारंभ, कार्यशाळा, परिषद, विद्यार्थी कार्यक्रम व इतर विद्यापीठीन कार्यक्रमांमध्ये प्रतिबंधित Single Use Plastic वस्तूंचा वापर करू नये.

५. प्लास्टिक पॅकेजिंग व EPR बाबत

Plastic Waste Management Rules अंतर्गत प्लास्टिक पॅकेजिंगशी संबंधित **Extended Producer Responsibility (EPR)** च्या तरतुदी उत्पादक, आयातदार व Brand Owner यांना लागू आहेत. त्यामुळे विद्यापीठ/कँटीन चालकांनी पॅकेज्ड वस्तू खरेदी करताना शक्यतो **नियमांचे पालन करणाऱ्या उत्पादक/ब्रँडच्या वस्तूंची निवड करावी** आणि प्लास्टिक पॅकेजिंगचा अनावश्यक वापर टाळावा. EPR अंतर्गत स्वतंत्र नोंदणीची जबाबदारी ज्या घटकावर कायद्यानुसार लागू असेल, त्यानेच ती पूर्ण करावी.

६. सर्वांची जबाबदारी

सर्व उपाहारगृह/स्नॅक्स स्पॉट/मेस चालक, कंत्राटदार, कर्मचारी, विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी प्रतिबंधित प्लास्टिक वस्तूंची **खरेदी, साठवणूक, विक्री, वितरण व वापर करू नये.**

७. तपासणी व कार्यवाही

विद्यापीठ प्रशासनाकडून वेळोवेळी उपाहारगृह/स्नॅक्स स्पॉट, मेस व खाद्य केंद्रांची पाहणी करण्यात येईल. प्रतिबंधित प्लास्टिक वस्तूंचा वापर आढळल्यास **लागू शासन नियम तसेच संबंधित करारातील तरतुदींनुसार आवश्यक कार्यवाही** करण्यात येईल.

सर्व संबंधितांनी वरील सूचनांची **तात्काळ अंमलबजावणी करून विद्यापीठ परिसर प्लास्टिक मुक्त ठेवण्यासाठी सहकार्य करावे.**

(डॉ. व्ही. एन. शिंदे)
कुलसचिव
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

जा. क्र. आस्थापना / 2128

दि. 30 SEP 2026

प्रति,

१) मा. कुलगुरु, मा. प्र.-कुलगुरु, मा. कुलसचिव, मा. अधिष्ठाता, मा. संचालक, परीक्षा व मुल्यमापन मंडळ, मा. वित्त व लेखा अधिकारी, सर्व संचालक यांचे कार्यालय

२) सर्व अधिविभागप्रमुख, समन्वयक, शिक्षक, रेक्टर, प्रशासकीय अधिकारी, सेवक, विद्यार्थी/विद्यार्थीनी

३) विद्यापीठातील सर्व उपाहारगृह/स्नॅक्स स्पॉट/अतिथीगृह/मेस चालक तसेच शिवाजी विद्यापीठ कंझ्युमर्स स्टोअर्स

४) **सुरक्षा विभाग यांना** – विद्यपीठ परिसरात प्रतिबंधित Single Use Plastic येणार नाहीत याबाबत आवश्यक ती खबरदारी/दक्षता/ घेण्यात यावी. तपासणी करण्यात यावी.

३) इंटरनेट विभाग – सदरचे परिपत्रक विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करावे.

अधिविभाग/प्रशासकीय विभाग प्रमुख/रेक्टर यांनी सदरचे परिपत्रक सर्व संबंधीतांच्या निदर्शनास आणावे.